

ญาติ ธรรม

ป.

อัญมลิน

เมื่อได้ยินคำว่า ญาติธรรม ทำให้ต้องคิดถึงรูปของศัพท์ทันทีว่า ญาติ นั้น หมายถึงอะไรตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า ฟัน้องที่ยังนับรูกันได้ แต่การนับญาติทางพุทธศาสนา นับเจ็ดชั่วคนคือ ปู่ทวด ย่าทวด ปู่ ย่า พ่อ แม่ ตัวเราเอง ลูก หลาน และ เหลน รวมเป็นเจ็ดชั่วคนในคำว่า ญาติธรรม จะไม่ได้หมายในวงแคบเช่นนั้น แต่หมายถึง มวลมนุษย์ที่ประพฤติปฏิบัติตามธรรมร่วมกัน มีศีลสามัญดา ทิฏฐิสามัญดา กล่าวคือมีข้อประพฤติปฏิบัติ และความคิดเห็นเสมอกัน แม้มิได้เป็นญาติกันโดยกำเนิด แต่ก็จัดเป็นญาติกันโดยธรรม อันนี้หมายถึงว่า มีข้อประพฤติปฏิบัติที่มีจุดหมายเป็นอันเดียวกัน ก็จัดเป็นญาติกันได้ ไม่น่าจะโจมตีและรังเกียจกันเลย แม้จะมีวิธีการที่จะไปสู่จุดหมายนั้นแตกต่างกัน ก็เรียกว่า มีจุดหมายที่ปลายทาง เหมือนกับคน ๕ คน ต้องการจะไปพระนครหลวง (กรุงเทพฯ) คนหนึ่งไปกับเครื่องบิน คนหนึ่งไปกับรถไฟด่วน คนหนึ่งไปกับรถยนต์ คนหนึ่งไปกับเรือ อีกคนหนึ่งไปด้วยเท้าที่แท้ก็ต่างเดินทางไปสู่พระนครหลวงด้วยกัน ถ้ามาพูดกัน ในแง่ข้อประพฤติปฏิบัติของศาสนาต่างๆ มีจุดหมายอันเดียวกันคือ ความสงบสุขของสังคมและตัวเอง แม้จะมีคำสอนกล่าวคือวิธีการที่จะไปถึงความสงบแตกต่างกันก็ตาม แต่จุดหมายปลายทางคือความสงบสุขของสังคม อย่างนี้

ก็เรียกว่า เป็นญาติกันโดยธรรม ก็เห็นจะไม่ผิด แต่แล้วทำไมจึงต้องเอาศาสนามาแยกกว่าแตกต่างกันเล่า อาจจะเป็นเพราะไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่อง ไม่รู้จักมุ่งหมายอันแท้นั่นเอง

ในคัมภีร์กุระอานแม่จะเป็นคัมภีร์ที่ใหญ่โต มีบทสำคัญๆ อยู่ ๑๑๔ บท หรือเรียกว่า ชูระอัน เป็นคำสอนเกี่ยวกับจริยธรรม กฎในครอบครัว กฎหมาย ตลอดจนการจัดระเบียบทางสังคม และความหมายของคำต่างๆ เช่น อิสลาม แปลว่า สันติ-ความสงบ หรือ การมอบตัวต่อศาสนา เพื่อหวังสันติความสงบ คำว่า มุสลิม แปลว่า ผู้ปรารถนาสันติความสงบ หรือ ผู้มอบตัวต่อศาสนาเพื่อหวังความสงบ ศาสนานี้ พระมหะหมัดเป็นผู้ตั้ง ประสูติที่เมืองเมกกะ กลางทะเลทราย เมื่อ ค.ศ. ๕๗๐ มีคัมภีร์กุระอานสำหรับสอน จากคัมภีร์นั้น รวมหลักศรัทธาไว้ ๕ ประการ คือ

๑ ศรัทธาในพระอัลเลาะห์ที่เจ้า ให้ถือว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดเหนือกว่าพระอัลเลาะห์ที่เจ้า แต่เป็นนามธรรม ซึ่งใครๆ ก็ไม่เคยเห็นตัวตนของพระผู้เป็นเจ้าของคนได้เลย จึงเปรียบได้กับพระธรรมอันอยู่เหนือกว่าสิ่งใดในพระพุทธศาสนา แม้พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าเองก็ทรงเคารพพระธรรมดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นชื่อว่าเห็นเราคือตถาคต หมายถึงว่าให้ผู้ที่นับถือ

พระพุทธศาสนาเคารพ เชื่อถือพระธรรมเหนือกว่าสิ่งใด แม้แต่พระองค์เองก็มีใจมุ่งหมายให้เคารพยิ่งกว่าพระธรรม

๒ ศรัทธาในการสาธยาย ตามคัมภีร์กุระอาน ให้อิสลามิกชนสาธยายมนต์วันละ ๕ ครั้ง คือ เวลาเช้า เวลาบ่าย เวลาเย็น เวลาพระอาทิตย์ตกดิน และเวลากลางคืน อันนี้ถ้าจะนำเปรียบเทียบกับทางพระพุทธศาสนา ก็ไม่ต่างกับการเจริญวิปัสณากรรมฐาน ที่สอนให้พุทธศาสนิกชนรู้จักชำระจิตใจของตนให้สะอาดผ่องใส ไม่มี ความโลภ ความโกรธ และความหลง

๓ ศรัทธาในการให้ทาน * คือ ให้แบ่งส่วนหนึ่งจากสิบส่วนให้แก่คนยากจน แม้ทางพระพุทธศาสนาก็มีสอนไว้ในบุญกิริยาวัตถุ ๓ คือ ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษากาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา กล่าวคือ อบรมจิตใจให้มั่นคง ไม่ง่อนแง่นไปตามอารมณ์ทั้งที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา ข้อสุดท้ายก็ไม่ต่างกับข้อว่า ศรัทธาในการสาธยายมนต์อีกโสดหนึ่งด้วย

๔ ศรัทธาในการอดอาหาร อันนี้อิสลามิกชนทุกคน พอถึงเดือน ๙ ของมุสลิม ที่เรียกว่า เดือนรามาดอน ก็ต้องถือศีลยกเป็นเวลา ๑ เดือนเต็ม ในเวลากลางวัน ตั้งแต่พระ

อาทิตย์ขึ้น จนพระอาทิตย์ตก เป็นการทรงมาน
ตนเองให้รู้สึกสำนึกตัวว่า ไม่ว่าจะคนยากคนจน
และคนมั่งมี เมื่อออกอาหารแล้วก็ต้องมีความทิว
เหมือนกันหมด ถ้าจะเทียบกับทางพระพุทธ
ศาสนาก็ไม่ต่างกับพุทธศาสนิกชนที่สมาทานศีล ๘
ข้อวิกาลโภชน คือ งดการบริโภคอาหารในเวลา
วิกาล ก็เพื่อกำจัดกิเลส มิให้เห็นแก่ปากแก่ท้อง
มากนัก อันนี้ถ้าเรามองในด้านเศรษฐกิจ ก็น่าจะ
ช่วยเศรษฐกิจได้เยอะเหมือนกัน คนเราถ้าไม่กิน
เสียอย่างเดี๋ยวก็จะหมดยุ่งเรื่องกินกัน แต่ที่นี้ที่
มันยุ่งแก่กันไม่ไหวนั้นก็เพราะเรื่องกิน ถึงกับ
กล่าวกันว่า เรื่องกินเป็นเรื่องใหญ่ แต่บางคน
กล่าวว่า เรื่องกินเป็นเรื่องเล็กเรื่องไม่ได้กินเป็น
เรื่องใหญ่ เพราะที่ยุ่งกันทุกวันนี้เนื่องจากไม่มี
อะไรจะกินเท่านั้น แต่รวมความแล้วก็คือ ยุ่งกัน
เรื่องกินนั่นเอง ออกได้เป็นครั้งเป็นคราวเหมือน
อย่างคำสอนในศาสนาอิสลาม หรือออกเป็นเวลา
อย่างคำสอนในพุทธศาสนา ก็นับว่าช่วยเศรษฐกิจ
ทางด้านใช้สอยได้เยอะ เพราะคนที่นับถือ
ศาสนาทั้ง ๒ นั้น นับเป็นจำนวนล้าน ๆ ที่เกี่ยว
อันนี้มีได้พูดแบบนักเศรษฐศาสตร์ เพราะนัก
เศรษฐศาสตร์ถือว่าผลิตสิ่งได้ขึ้นแล้ว มีคนใช้
น้อยหรือไม่มีคนใช้ วัตถุดิบผลิตขึ้นนั้น ก็ทำให้
เศรษฐกิจตกต่ำ แต่ที่พูดนี้ พูดในแง่สังคม
ต่างหาก

๕ ศรัทธา ในการ เดินทาง ไปนมัสการ
อันนี้ศาสนาอิสลามสอนว่า ถ้าสามารถทำได้ ใน
ชีวิตหนึ่งต้องไปยังศูนย์กลางของศาสนา เพื่อบูชา
ครั้งใหญ่ที่หินคำสี่เหลี่ยม (กาบา) ณ เมืองเมกกะ
นมัสการนี้เรียกว่า ฮัจจ์ หรือเรียกว่า ไปบวช
ก็ไม่ต่างกับประเพณีไทย ที่ถือกันมาตั้งแต่สมัย
สุโขทัยว่า ผู้ชายทุกคนต้องบวช มิฉะนั้นจะ
เป็นคนดิบ คือ เป็นผู้ที่ยังมิได้ใช้ธรรมไปเผา
ผลาญกิเลส และขัดเกลากิเลสให้เบาบางลง จึง
เรียกกันว่า ดิบ ถ้าจะเปรียบกับทางพระพุทธ-
ศาสนา มีอยู่ในมหาปริณิพพานสูตร^๑ ตอนหนึ่ง
ความว่า พระอรหันต์ทูลถามพระพุทธเจ้าว่า
เมื่อก่อนพระภิกษุที่อยู่จำพรรษาในทิศต่างๆ มา
เฝ้าพระตถาคต ก็เพื่อจะได้พบปะสังสรรค์กับ
พระตถาคตบ้าง กับพระภิกษุที่อบรมจิตใจดี
แล้วบ้าง เมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปริ-
นิพพานไปแล้ว ก็จะไม่ได้เห็นพระตถาคตเจ้า
แล้วจะทำอย่างไร พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า
ถึงกระนั้นก็จะได้เห็นสังฆเวชนียสถาน ๔ แห่ง
คือ ที่ประสูติ ที่ตรัสรู้ ที่แสดงธรรมจักร
และที่ปรินิพพาน อันนี้หมายถึงชาวพุทธที่มี
ศรัทธาแก่กล้า และมีทุนทรัพย์เพียงพอที่จะไปได้
โดยที่ไม่ทำตนและครอบครัวให้เดือดร้อน การ
ไปดูสังฆเวชนียสถานนั้น ก็เพื่อให้รู้สึกสำนึกตัวว่า
พระตถาคตเจ้า ทรงพระปรีชาสามารถถึงเพียงนั้น

^๑ พระไตรปิฎก เล่ม ๑๐ สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค หน้า ๑๖๓ ข้อ ๑๓๑

แล้ว ก็ยังไม่พ้นเงอมมือของพญามัจจุราชได้
จะบ้ายกล่าวไปโยถึงพวกเราที่มีปรีชาค้อย น้อย
ความสามารถ จะหนีเงอมมือของพญามัจจุราช
ไปได้เล่า เมื่อเป็นเช่นนั้น ควรแล้วหรือที่พวก
เราจะมามัวเมาประมาทหลงระเริงอยู่ ในการกระ-
ทำชั่ว ที่ไปๆ ก็เพื่อให้เกิดกรรมสังเวชแล้ว
ไม่หลงทำความชั่ว มิใช่เมื่อเกิดกรรมสังเวชแล้ว
งอมืองอเท้า ไม่ทำอะไรไว้ให้เป็นตราประทับ
โลกไว้ โดยคิดเสียว่า จะทำดีก็ตาม จะทำ
ชั่วก็ตาม ต้องตายกันทั้งนั้น เกิดกรรมสังเวช
แล้วไม่ทำอะไรหรือไปทำชั่ว ไม่ใช่จุดประสงค์
ของศาสนาทั้งนั้น ทางศาสนาสอนให้ไปทำดีเพื่อ
ความดี ก็ให้เกิดความดีแก่ตัวเองและสังคม

ตามทีกล่าวมานี้ ก็เพื่อให้เห็นว่า ผู้นับถือ
ศาสนา ไม่ว่าจะเป็ศาสนาหน่งศาสนาใด
ก็ตาม จุดมุ่งหมายก็เพื่อสันติความสงบสุข
ของสังคม เมื่อสังคมสงบสุขประกอบแต่
ความดี มีประโยชน์แก่ตน และส่วนรวมแล้ว
ก็เรียกสังคมนั้นได้ว่า มีญาติธรรม หรือ
เป็นญาติกันโดยธรรม หรือ เป็นผู้รู้จักกัน
โดยธรรม หรือ คบค้าสมาคมกันโดยธรรม
จักรคือล้อของพระธรรมหมุนไปถึงไหน ก็นำ
ความสงบสุขร่มเย็นไปสู่ที่นั้น ต่างจาก
ล้อรถของพระเจ้าจักรพรรดิ หมุนไปถึงไหน
ก็นองเลือดไปถึงนั้น

